

De melkveehouderij moet veranderen, dat vinden de boeren zelf nu ook

Ook de boeren realiseren zich dat het anders moet met de melkveehouderij. Dat staat te lezen in de nieuwe LTO-visie. De omslag maken kunnen ze echter niet alleen.

Opinie Irina Groeneveld

In de visie staan de woorden Groen, schoon en natuurlijk produceren prominent in beeld. Ook weidegang van koelen is een speerpunt, het gebruiken van natuurlijke mest in plaats van kunstmest en een sluitende mineralenkringloop.

Straat Grienlinks nu te juchten? Deels wel. Het kwartje lijkt te zijn gevallen bij landbouworganisatie LTO. Ook bij veel boeren die we spreken. Maar, de huidige problemen in de melkveehouderij vragen om een radicale omslag. Boeren moeten in die omslag ondersteund worden.

Visie LTO

Bij nadere bestudering van de visie is duidelijk zichtbaar dat er geen echte keuzes worden gemaakt om het anders te gaan doen, maar dat er noodgedwongen een aantal aanpassingen worden voorgesteld.

Gedwongen door de consumptie, door de markt, door de oliepijs, door de natuur, door de koe en door verschillende overheden. De boeren zetten zelf ook klem, zij moeten hun bedrijf draaiende houden met alle toenemende wettelijke regels en eisen uit de samenleving.

Sinds de jaren vijftig hebben de boeren voor schaalvergroting gekozen omdat de prijzen omhooggingen en er technische vernieuwingen kwamen. Te denken valt aan vernieuwingen in de fokkerij, landverbetering door ruitverkeveling, drainage, de mechanisatie (tractoren, melkmachines) en technische vernieuwingen op het gebied van stallen (ligboxenstallen). Maar ook het maken van kuilgras in plaats van hooi. Daarnaast leken bestrijdingsmiddelen uitkomst te bieden tegen ongewilde kruidengroei. En krachtvoer werd gezien als een wondermiddel voor de opbrengst van de melk. De melkveehouderij werd intensief.

Desastreus

Er zijn veel gevolgen en die desastreus zijn te noemen. Zodanig antibioticagebruik dat bacteriën resistent zijn geworden, het ondergeschikt maken van het welzijn van koeten aan de opbrengst en het plaatsen van grote stallen in het landschap. De sector zit in een ware melkwoedloop (een soort rattrace voor koelen en boeren).

Daarnaast is het grondwaterpeil zo laag dat de natuur verdroogt, de (veen)bodems verontreinustend snel zakten en paalrot ontstaat. Oppervlaktewater wordt verontreinigd door de uitspoeling van mineralen uit de kunstmest, graslanden zijn bijjaarlakenstrak en bestaan alleen nog uit Engels raaigras. En tenslotte heeft een ernstig aangetaste biodiversiteit grote gevolgen voor de flora en fauna (zoals weidewegels).

Intensief of duurzaam?

Dat werpt een belangrijke vraag op: zijn we op de goede weg met de

intensieve melkveehouderij zoals die nu gangbaar is? Het antwoord daarop is heel duidelijk nee. Zowel Grienlinks als de LTO zien de noodzaak tot aanpassing. De landbouworganisatie wil dat de melkveehouderij in de komende tien jaar duurzaam wordt. Dat is winst.

Maar de LTO gaat volgens Grienlinks niet ver genoeg. In de visie die LTO Nederland op 18 mei heeft gepresenteerd, staan veel goede zaken. Voorbeelden zijn het reduceren van emissies, bijdrages voor het verminderen van de CO₂-uitstoot en het sluiten van de kringloop (minder mineralen in de bodem door beter voer, minder kunstmest en dergelijke). Helemaal goed is het streven naar een energie neutrale melkveehouderij en robuuste (gezonde) koelen. Het streven naar een melkstapel zonder genetische manipulatie spreekt ons vanzelfsprekend erg aan. Ook het aanpassen van stralssystemen aan de koe in plaats van andersom vinden we een hele goede zaak.

Maar hoe?

LTO Nederland past de bestaande wijze van (intensieve) melkveehouderij iets aan. Maar wij denken dat het tijd is voor een omslag in denken over de veehouderij. En het omkeren van een gedachtegang is een van de moeilijkste opgaven die er is. Ook speelt de economische realiteit een rol bij het werkelijk op een duurzame wijze gaan boeren. Hieronder volgt een voorbeeld.

Een van de meest prominente voorstellen van LTO is het streven naar weidegang van driekwart van de koelen. En juist dit voorstel om koelen in de wei te behouden - wat nodig is om een positief beeld bij de consument te bereiken - zorgt voor grote weerstand bij de boeren.

Een mooi voorbeeld is de gang van zaken bij FriesslandCampina. FriesslandCampina kondigde eerder dit jaar aan dat weidegang voortaan verplicht zou zijn voor hun melk. Een grote zaal vol boze boeren was de reactie. Op het journaal was een boer te zien die de voorzitter van de directie toebeet: „Als julle twee cent per liter vergoeden, ja, dan zouden we er wel over willen praten!” Want ook hier geldt: het kan niet uit voor een boer. FriesslandCampina

Boeren zitten

klem. Zij moeten hun bedrijf

draaiende houden

met toenemende

eisen vanuit de samenleving

Koelen in de wei laten, kost melkveehouders geld. Grienlinks wil niet dat boeren opdraaien voor het prijverschil. Foto: Frans Andringa

wil een halve cent per liter vergoeden voor een koe in de wei. De realiteit is ook dat nu al een kwart van de koelen nooit buiten komt en die beweging zet zich rap voort. Ongewenst, ook volgens Grienlinks. Want weidegang is een van de voorwaarden voor een echt duurzame melkveehouderij. Onduidelijk blijft hoe LTO de weidegang in de praktijk voor elkaar denkt te krijgen.

Wij pleiten ervoor dat boeren eerlijk betaald worden. Dat betekent dat ze het prijverschil volledig uitbetaald moeten krijgen. Fairtrade dus, ook voor de boeren in Friesland. Het prijverschil moet worden opgebracht door de consument of de tussenhandelaar en mag niet ten koste gaan van het inkomen van de boer.

Grondgebonden

Een oplossing voor een betere melkveehouderij is grondgebonden boeren. Dat wil zeggen: het aantal koelen relatief aan de hoeveelheid grond die een boer heeft. Op die manier kan een boer de koe weiden en de kringloop van koe, mest, mineralen en bodem sluitend laten zijn. Weidegang en grondgebondenheid zijn de hoekstenen van een duurzame melkveehouderij.

Groene ruimte

Biodiversiteit in de groene ruimte staat op achterstand. Boeren hebben een belangrijke rol in het verbeteren van de biodiversiteit. Maar ook

daar is een omkering voor nodig in denk- en handelwijze. Groen beheer van het land. Ten slotte zijn we met ons allen afhankelijk van die grond. Boeren weten dat als de beste. De LTO schenkt hier naar ons idee te weinig aandacht aan. Grienlinks wil graag een Nederlands onderzoek naar biodiversiteit op biologische en gangbare bedrijven.

Leren van elkaar

Een omslag in denken heeft bij veel boeren plaatsgevonden nadat ze gesproken hebben met boeren die op een andere manier hun bedrijf

Fairtrade betekent

ook: eerlijke

betaling aan

boeren in Friesland.

Extra kosten voor

weidegang moeten

vergoed worden

inrichten. Biologische boeren denken vanuit een bewezen duurzame kringloopgedachte. Ook zijn er in toenemende mate gangbare boeren die duurzaamheid op een andere manier in de praktijk proberen te brengen.

De biologische landbouw heeft al jaren een belangrijke voorlopersfunctie. Kennisontwikkeling op het terrein van het biologisch boeren kan de gangbare landbouw veel bieden. Uitwisseling kan als katalysator werken. Wij pleiten voor meer samenwerking en uitwisseling tussen de gangbare, duurzame en de biologische boeren.

Conclusie

Het lijkt er op dat LTO zijn beleid aanpast onder druk van de consument, die hecht aan duurzaamheid, dierenwelzijn en een goed milieu. Dat is een goede zaak. De voornemens die worden uitgesproken door LTO zijn hoopgevend. Of de sector echt duurzaam gaat werken, zal afhangen van de manier waarop de plannen worden uitgevoerd. Bij die uitvoering en verdere ontwikkeling moet de biologische sector nadrukkelijk worden betrokken, omdat zij veel kennis te bieden heeft die ook toepasbaar is binnen de gangbare landbouw.

Irina Groeneveld is voor Grienlinks fractievoorzitter in Provinciale Staten